

CIOŚMAŃSKIE OPOWIEŚCI

Dominik Róg
GOK w Biłgoraju

Tak mogły wyglądać okolice Ciośmów na przełomie XVIII i XIX w. Chata w Puszczy Białowieskiej, obraz powstały ok. 1821 r., autorstwa rysownika Jakuba Sokołowskiego (ze zbiorów Działu Rycin, Rysunków i Akwarel Muzeum Narodowego w Krakowie).

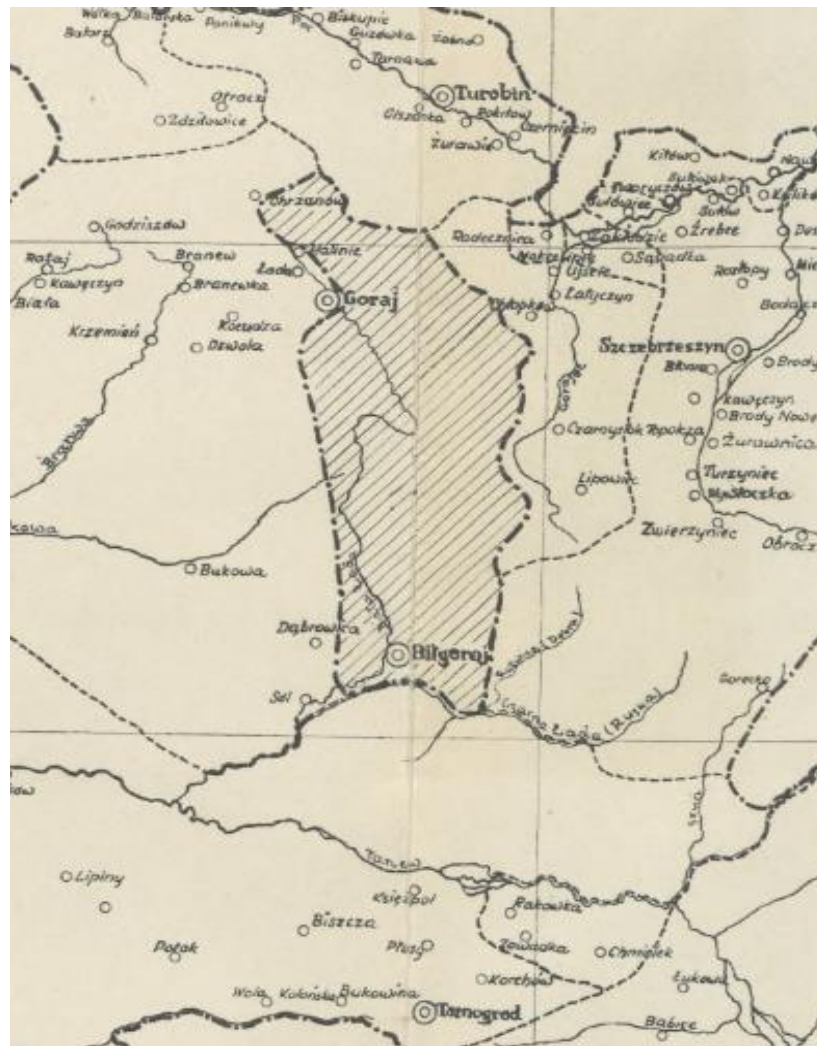
Puszcza Solska
już na przełomie
XVII i XVIII w.
niemal w całości
wchodziła w
skład Ordynacji
Zamojskiej

Ogromne
połacie
leśne
zaczęły być
trzebione
przez ludzi w
XVI w. (Mapa
Mercatora z
1807 r.)

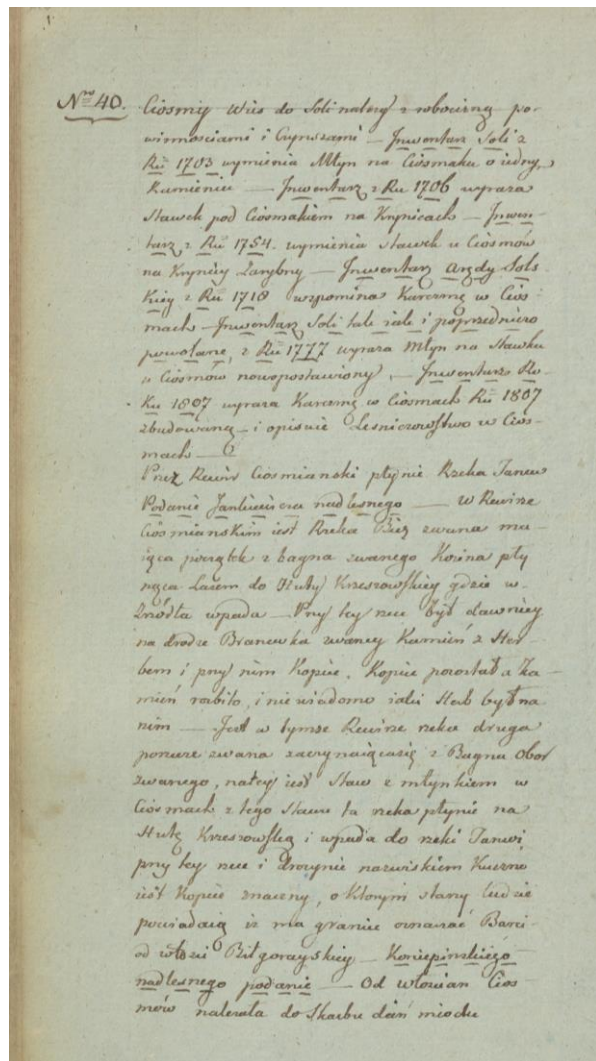

**Ordynacja
Zamojska to
ogromny
kompleks dóbr,
tzw. „Państwo w
Państwie”.**

Opisanie Ordynacji Zamojskiej Mikołaja Stworzyńskiego z 1834 r.

- Pisarz ordynacki opisał dzieje Ciosmów do początków XVIII w.
- Najważniejsze info:
 - W 1703 r. istniał tutaj młyn „na Ciosmaku”, a w 1706 istniał też stawek na Ciosmaku na Krynicach
 - W 1710 r. w Ciosmach istniała karczma, nowa karczma została zbudowana w 1810 r.
 - W 1777 r. odnotowano nowopostawiony młyn przy stawku.
- Stworzyński opisał także tajemnicze kopce graniczne w okolicy Ciosmów.

Czynsz do folwarku solskiego z 1736 r. (Archiwum Państwowe w Lublinie)

Dokument wymienia
okolice Ciosmów:
Gątowniec (Pszczelna),
Włodarka, Knieja,
Dąbrówek (Ciosmy?)

ty Gątowncu.				
wan Niestor	2	15	1	227
tenre na Bahiarowu	3	11	15	3 12 27
Włodarce				
an Polwarh	3	9		3 10 6
W Knieja				
Jacko Alsterko	4	12		4 1 1
Wan Alsterko	4	13	15	4 1 5 12
Jacko Alsterko	1	3		1 3 12
Artyc Maltarowu	1	4	15	1 5 3
W Gątowniu				
Woytele Woyda	1	3	2	1 3 2 9
w Dąbrówce				
Sigmada Dzhroynicko	2	7	15	2 7 15
Artyc Gątownia	1	3	2	1 3 2 9
Grancio Gątownia	1	3	2	1 3 2 9
Alsterko Maltarowu	1	3	2	1 3 2 9
Shnat Ciatny	1	3	2	1 3 2 9
Tenre Ciatny	1	3	2	1 3 2 9
Andrzej Gątownia	1	3	2	1 3 2 9
Roman Gątownia	1	3	2	1 3 2 9
exquo le Gątownia	1	3	2	1 3 2 9
Gątownia	1	3	2	1 3 2 9
Artyc Gątownia	1	3	2	1 3 2 9

MIESZKAŃCY CIOSMÓW I OKOLIC I ICH ZAJĘCIA W XVIII I NA POCZĄTKU XIX W.

Mieszkańcy Ciosmów od zawsze zajmowali się rzemiosłem leśnym: smolarstwem, tractwem itd..

W Ciosmach produkowano również przędzę

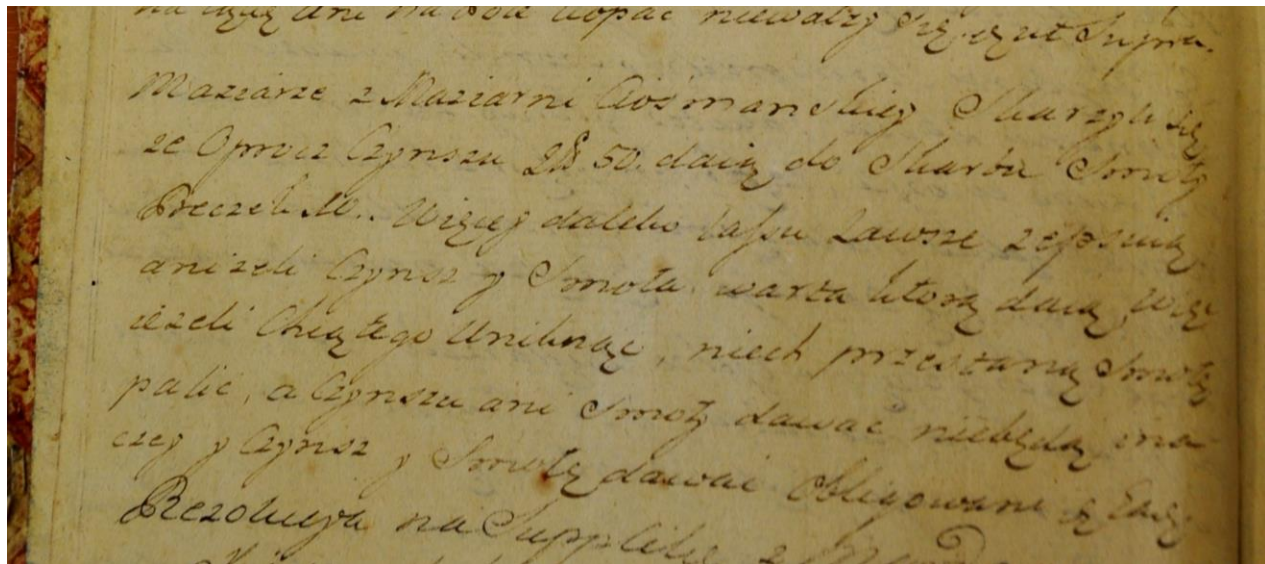
Od połowy XVIII w. do połowy XIX w. w Ciosmach żyli Budziarze, osadnicy leśni, zajmujący się rolnictwem, pszczelarstwem, hodowlą owiec itd., a także wyrobem smoły.

Żyli tu również leśni (służba ordynacka) oraz młynarz.

Maziarze w Ciosmach

1768 r.

Maziarze z maziarni ciosmańskiej skarżyli się, że oprócz czynszu złp. 50 dają do Skarbu smołę beczek 10. Więcej daleko lasu zawsze zepsują aniżeli czynsz i smoła warta którą dają więc jeżeli chcą tego uniknąć niech przestaną smołę palić, a czynszu ani smoły dawać nie będą, inaczej i czynsz i smołę dawać obligowani są .

Budziarze w Ciosmach w 1777 r.

- Specyfikacja Budziarzów w ujazdach Krzeszowskich znajdujących się 1777 r. spisana
- CIOSMY

1.	Paweł Ciosmak	2			
2.	Michał Prysmo [?]		17	Stefan Harasim	
3	Paweł Nieścior	2	18	Piotr Harasim	
4	Jurko Kniejak	2	19	Iwan Ciosmak	
5	Wawrzek Kniejak	2	20	Pawlicha wdowa	
6	Ilko Kniejak	2	21	Iwan Harasim	
7	Jędrzej Kniejak		22	Stefan Nieścior	2
8	Wasył Słoma		23	Wojtek Kiełb	
9	Iwan Kniejak				
10	Hryc Siatny				
11	Oleszko Soboń				
12	Antek Kiełb				
13	Tomek Kiełb				
14	Ilko Gałań [dop. niecz.]				
15	Oleszko Karp				
16	Piotr Gałań				

Opisanie Budziarzy i ich powinności w Kluczach niżej wzmiankowanych na gruncie w r. 1790 uczynione

			Woły leśnych	Konie leśnych	Woły Budzi arzy	Konie Budziarzy	Kolej ciągną	Kolej piesza	
W Kluczu Solskim, dziesiątek Ilka Maziarczyka, wójta Budziarskiego	Ciosmy	1	Stefan Nieścior			2	12		
		1	Iwan Łaba		1				Leśny
			2	Paweł Nieścior		2	12		
			3	Ilko Maziarczyk		2			Wójt Budziarski
			4	Jędruch Młynarz		2			Drwa wozi do Leśniczego
			5	Jędruch Maziarczyk		2	12		
			6	Dmiter Maziarczyk		2	12		
			7	Wdowa Maziarczycha				12	uboga
		2	Michał Pyzio		2	1			
		3	Woytek Pyzio		2				Leśni
		4	Michał Pyzio						
			8	Michał Pyzio młody				12	
		5	Jan Wasąg	2	1				Leśny dziesiątnik
			9	Jan Tutka młynarz		1			Siekierne do Soli
		6	Iwan Maziarczyk	2	1				
		7	Jędruch Wygoniak		1				Leśni
			10	Hryc Szatny				12	
			11	Kwit Szatny				12	
			12	Maciek Ciosmak		2	12		
			13	Wawrzek Ciosmiak		2	12	12	
			14	Iwan Zań					
			15	Jędruch Banach				12	
			16	Antek Kielb				12	
			17	Woytek Malec				12	
			18	Jurko Szuper		2	12		
			19	Iwan Zania				12	
		8	Stefan Karp	2	1				Leśni
		9	Iwan Karp	2					
		10	Stefan Harasim	2					
		11	Jędruch Oleszczak	2	1				
		12	Wasył Oleszczak	2	1				
			19	Iwan Oleszczak				12	
			20	Iwan Rusinek		2	12	12	
			21	Wasył Rusinek				12	

Opisanie
Budziarzów
Solskich
przedtem do
Łądu
Krzeszowskiego
robiących a z
czynszami do
Soli należących
roku 1790

	Chałupy	Konie	Woły		Dnie piesze	Dnie ciągle			
W Gontowcu	1		2	Stefan Nieścior	36				
	1		2	Iwan Nieścior	36				
	1		2	Paweł Nieścior	36				
W Kniei	1		2	Ilko Maziarczyk	36				
	1		2	Jurko Maziarczyk	36				
	1		2	Wawrzek Maziarczyk	36				
	1		2	Gmiter Maziarczyk	36				
	1			Iwanowa Maziarczykowa		36			
Na Ciosmach	1			Jan Wasąg					Leśny
	1			Michał Pyzio					Leśny
	1			Jan Tutka					Młynarz, siekierne płaci
	1			Iwan Maziarczyk					Leśny
	1			Wasył Słoma		36			Mizerny
	1		1	Hryć Szatny		36			
	1		2	Iwan Ciosmak	36				
	1			Jędrzej Banach					Wóyt
	1			Antek Kielb		36			mizerny
	1			Wojtek Malec		36			mizerny
	1			Ilkowa Gałanka		36			żebraczka
	1		2	Jurko Szuper	36				
	1			Fedko Karp					Leśny
	1			Iwan Karp					Leśny
	1			Stefan Harasim		36			
W Byczku	1			Jędruch Oleszczak					Leśny
	1			Wasył Oleszczak					
	1			Iwan Oleszczak		36			
	1			Iwan Rusinek		36			

Inwentarz klucza Solskiego z 1800 r.

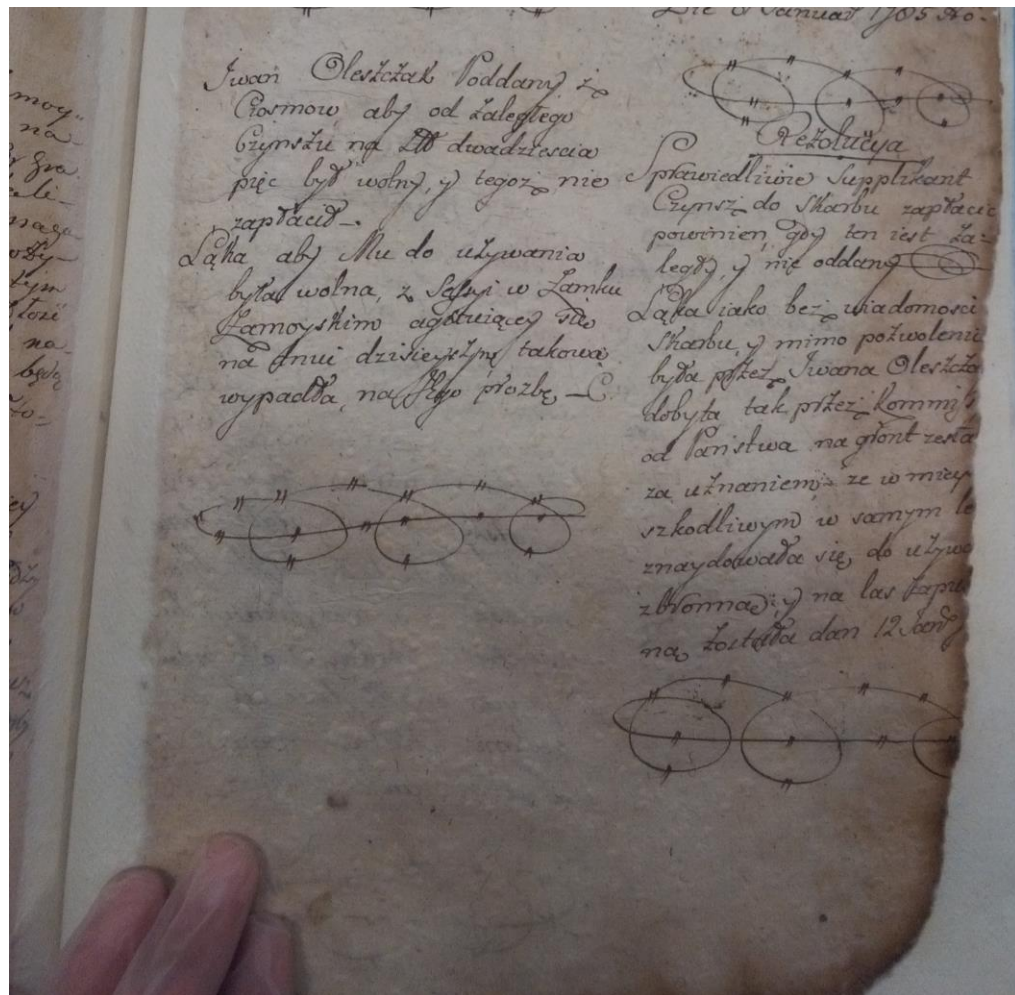
- Wymienia w Ciosmach tkaczy, maziarnię oraz Karczmę oraz młyn na stawku o jednym kamieniu.

[illegible]

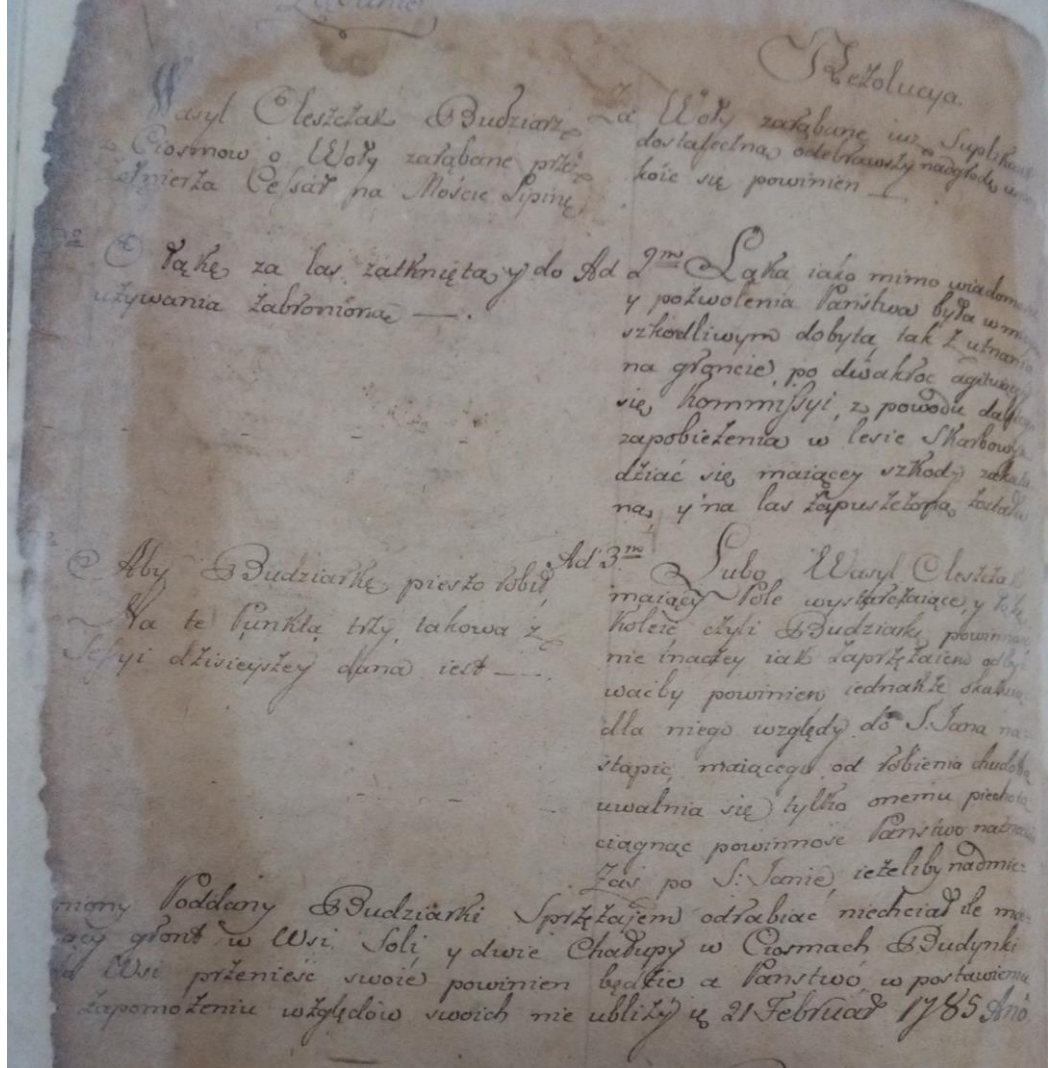
Księga sprawiedliwości Klucza Zwierzynieckiego z 1785 r.

- Suplika Iwana Oleszczaka z Ciosmów o łąkę.

Suplika Wasyla Oleszczaka

- O powinności łakę i budynki

Chałupy po
Ciosmakach
z Ciosmów,
którzy do
Jarocina
wyszli

Plaszowi Gwizdatowi
nowi Poddanemu z
Wsi Soli na Sępydane.
Wyweli to P. Wysocki Lermicz
nia. Suplikantowi do
gorselcowi, bronie nie będzie.

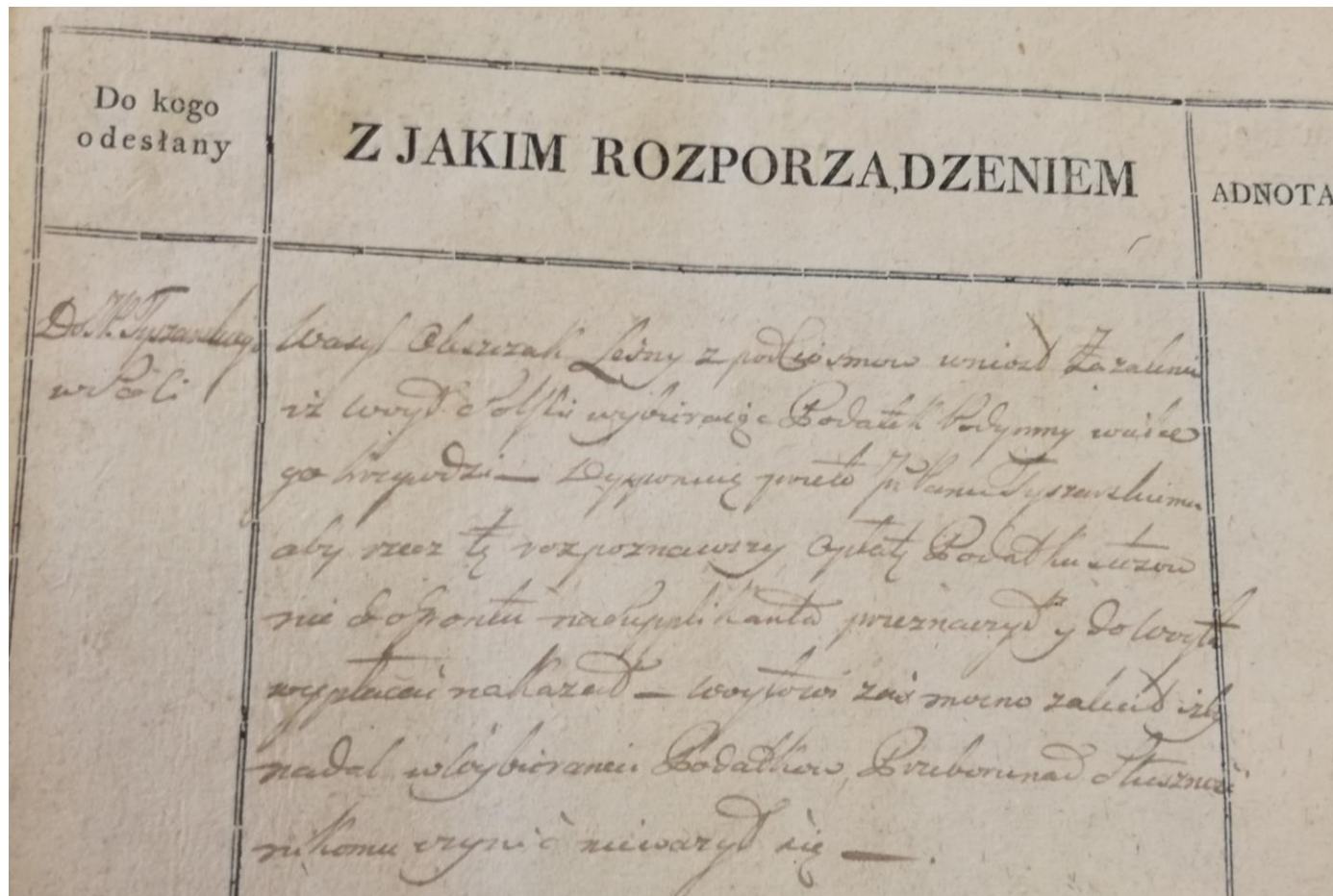
Rezolucya. Jeżeli to prawda
ze Chałupce po Ciosmakach
w Ciosmach zawalona trzy
dzie sie, którzy do Jarocina
zabrania i przewożenia
pobudowania Chałupcy po-
gorselcowi, bronie nie będzie.

Wszyste Chałup, Budziarskich, lub innych Budynków nie
zabrania zabierać Pogorselcowi. bo Zarządca Ordyna-
cy, zycy sobie wszystkich Budziarskich przednieści do
Wsiow Dan, jako wyżej.

Rezolucya. P. Czarniecki
Pras Prowentow, da Mi
Płaszowi Kozalchowi

1803 r.

- Leśny Wasyl Oleszczak spoda Ciosmów o pobieraniu podatków

Summariusz Dóbr Ordynacji Zamojskiej z 1799 r.

- W Ciosmach było 93 domów, w których żyło 108 rodzin chrześcijańskich i 2 rodziny żydowskie

Summariusz zniży wyrażonych Dóbr
Honshyppoy Melitanej szasnyj floic Domoiv w

Kinstwa Ordynacji Zamość, w Zach
Kiaslach y Wsiach znaydujących się Liczbę Gospoda
Ciu: 799 po podaniu do Cyrkulow, dla wi

Nazwiska	Liczba	Chrześcianie										Żydzi					
		Melscy															
Melscy	Domow	Żydzi	Chrześcianie	Żydzi	Chrześcianie	Żydzi	Chrześcianie	Żydzi	Chrześcianie	Żydzi	Chrześcianie	Żydzi					
Melscy	Soll	1	312	357	7	2	2	8	5	296	9	4	218	520	788	1519	4
	Dąbrowica	1	145	171	2			1	1	169	8	1	132	20	300	704	2
	Perezhnia	1	21	26						25			25	4	58	112	
	Guda	1	40	58						57			54	5	122	244	
	Piedaczow	1	62	64	1					64	3		41	6	134	268	2
	Cosmy	1	92	108	2					106	2	1	70	15	244	440	2
Żydzi	Goray	1	312	343	17	2	0	3	12	16	285	10	3	218	71	675	1520
	Gada	1	54	68				24	22	29	2	1	52	9	140	290	
	Benonia	1	18	21				1	1	22			25	3	43	95	
	Maline	1	60	73	3					71		6	75	11	173	330	
	Chernia	1	39	45	2			2	1	40		3	29	3	104	197	
	Honythow	1	64	79	2			5	4	78			76	13	188	357	
	Stadziejowice	1	2	4						15			11	3	43	72	
	Pukhova	1	15	15						25			25	2	58	110	
	Wojtyła	1	20	26	1					10			14	4	36	66	

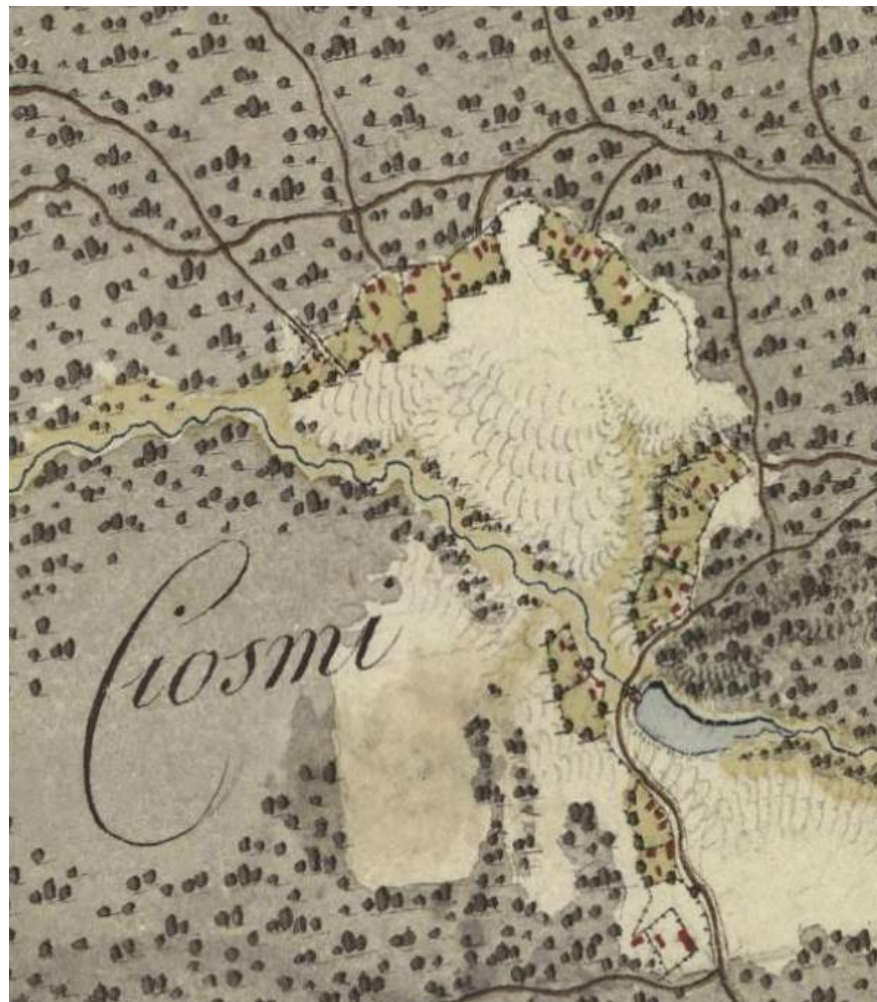
Ciosmy i okolice na przełomie XVIII i XIX w.

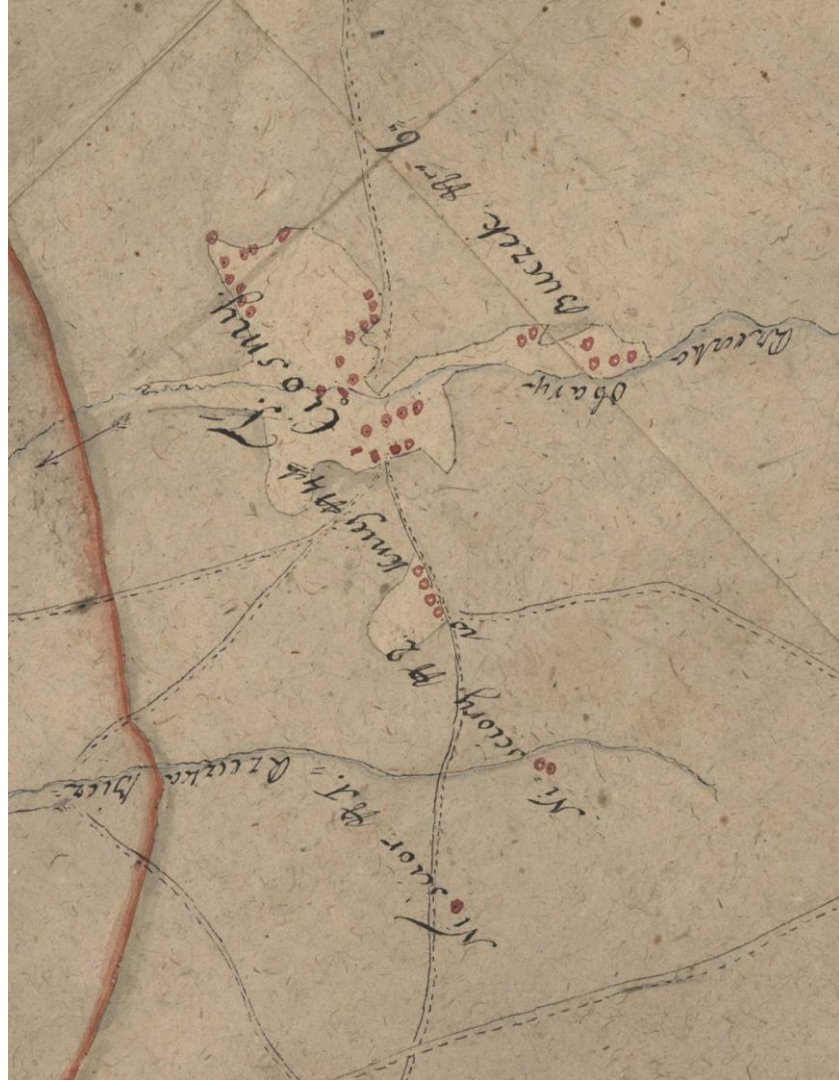
Tak mogły wyglądać okolice Ciosmów na przełomie XVIII i XIX w. Chata w Puszczy Białowieskiej, obraz powstały ok. 1821 r., autorstwa rysownika Jakuba Sokołowskiego (ze zbiorów Działu Rycin, Rysunków i Akwarel Muzeum Narodowego w Krakowie).

Ciosmy

na mapie austriackiej
z lat 1801-1804,
dostępnej na stronie
mapire.eu.

**Ciosmy na Planie lasów
rewiru janowskiego,
kocudzkiego,
ciosmiańskiego i
krzeszowskiego 1801 r. (APL,
AOZ, sygn. 1156)**

1827 r

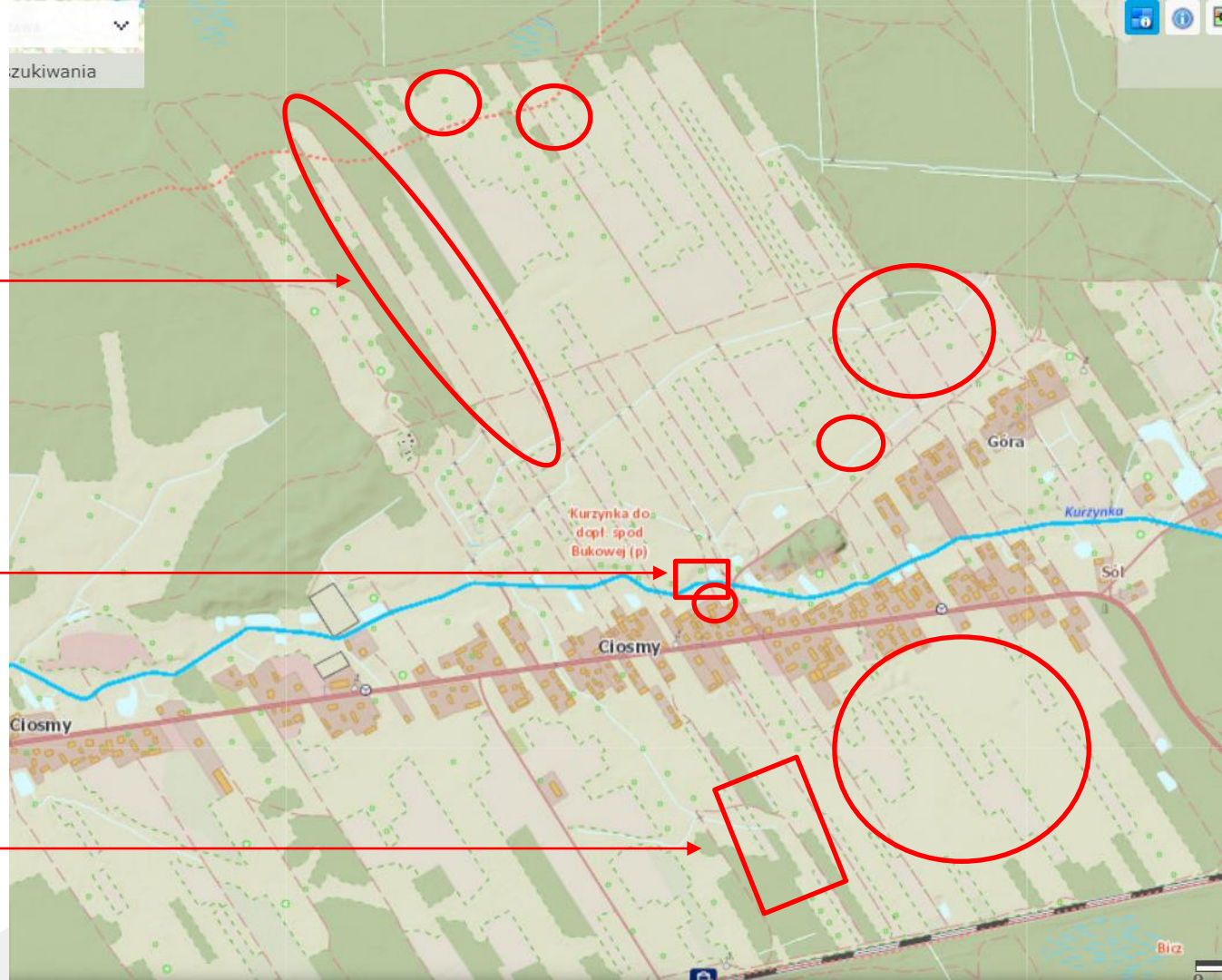
**1155 Plan lasów
Rewiru
ciosmańskiego
oddział III kop.
1853**

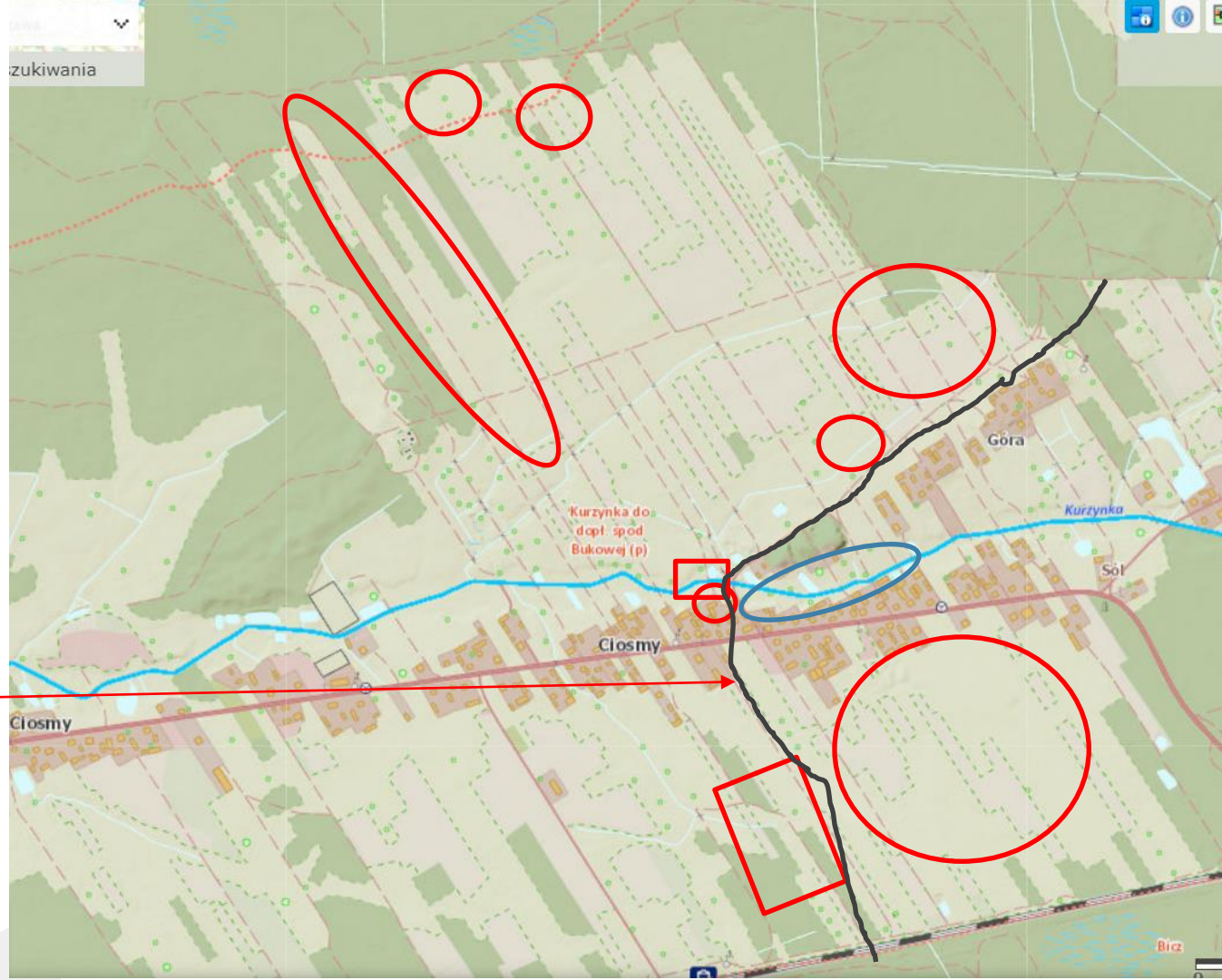

Zabudowania
budziarzy na
początku XIX w.

Młyn

Karczma i
leśniczówka

Ciosmańskie przysiółki

- Knieja na mapie z lat 1801-1804

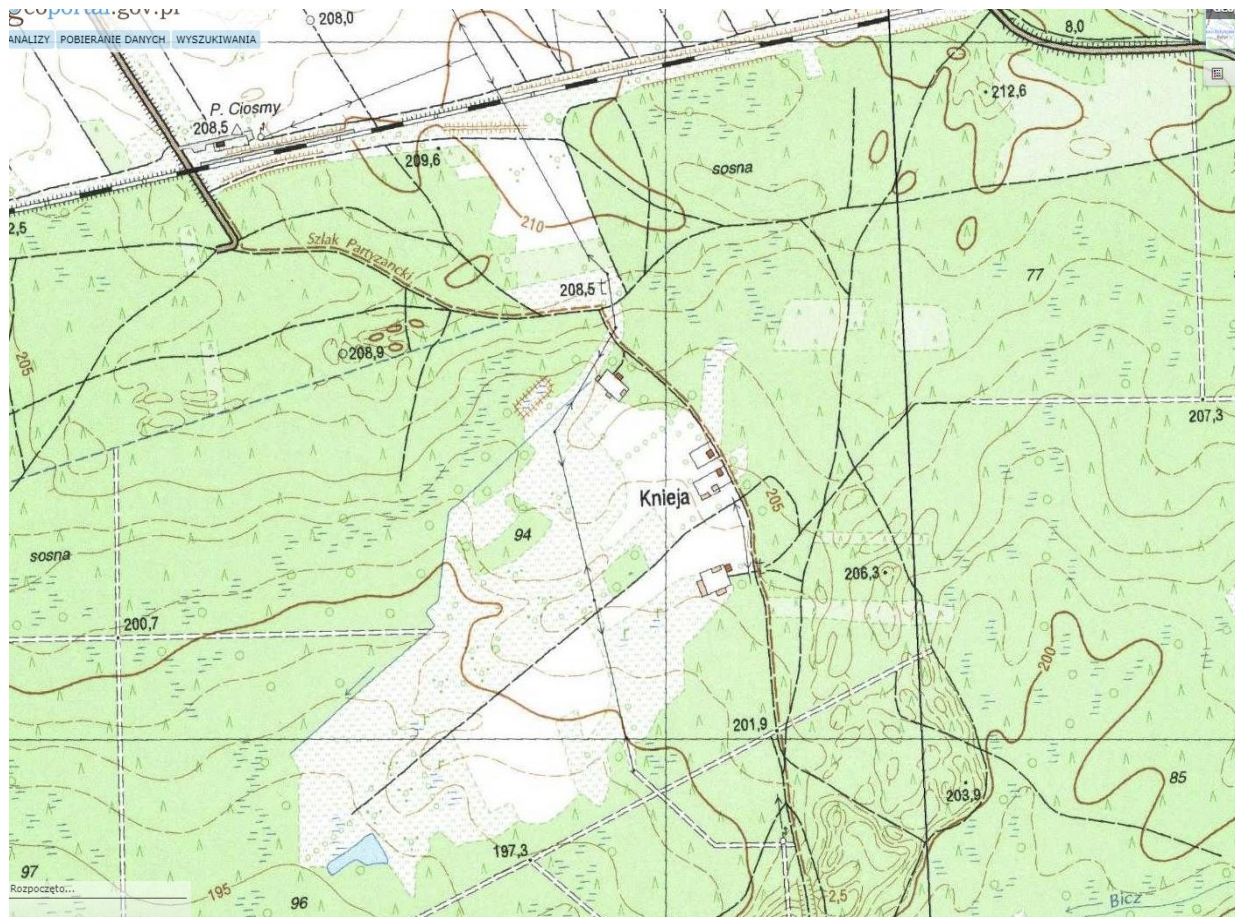

Plan lasów rewiru ciosmańskiego, oddział III z 1827 r

- Knieja na fragmencie planu

Knieja na powojennej mapie topograficz- nej

Pszczelne na mapie z lat 1801-1804

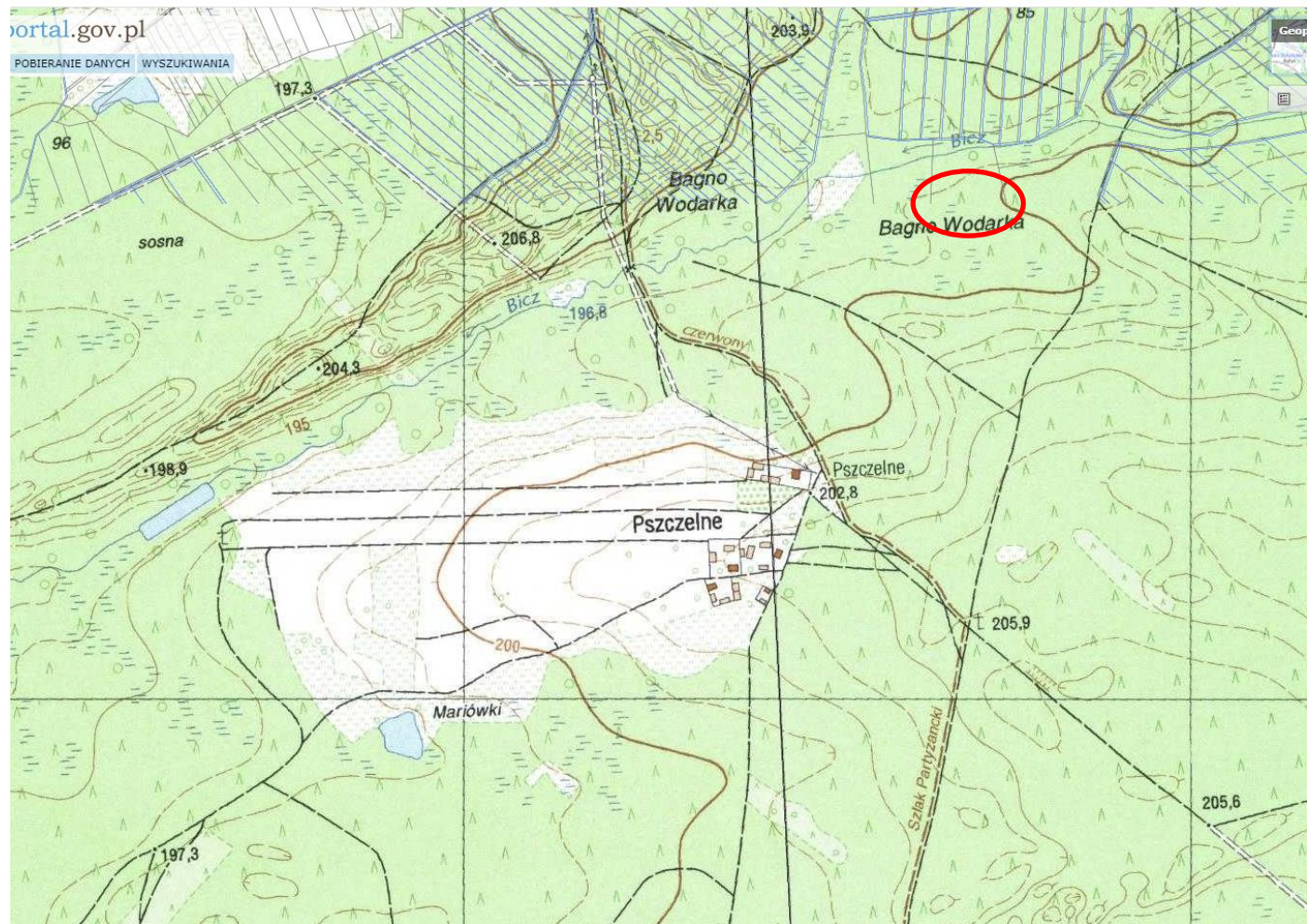
Plan lasów rewiru ciosmańskiego, oddział III z 1827 r

- Pszczelne na planie

Pszczelne na powojennej mapie topograficznej

- Oznaczono prawdopodobne
miejsce zabudowań
Nieściorów

Byczek na mapie z lat 1801-1804

Plan lasów rewiru ciosmańskiego, oddział III z 1827 r

- Byczek na planie podpisany: Budy Byczek zwane

Byczek na powojennej mapie topograficznej

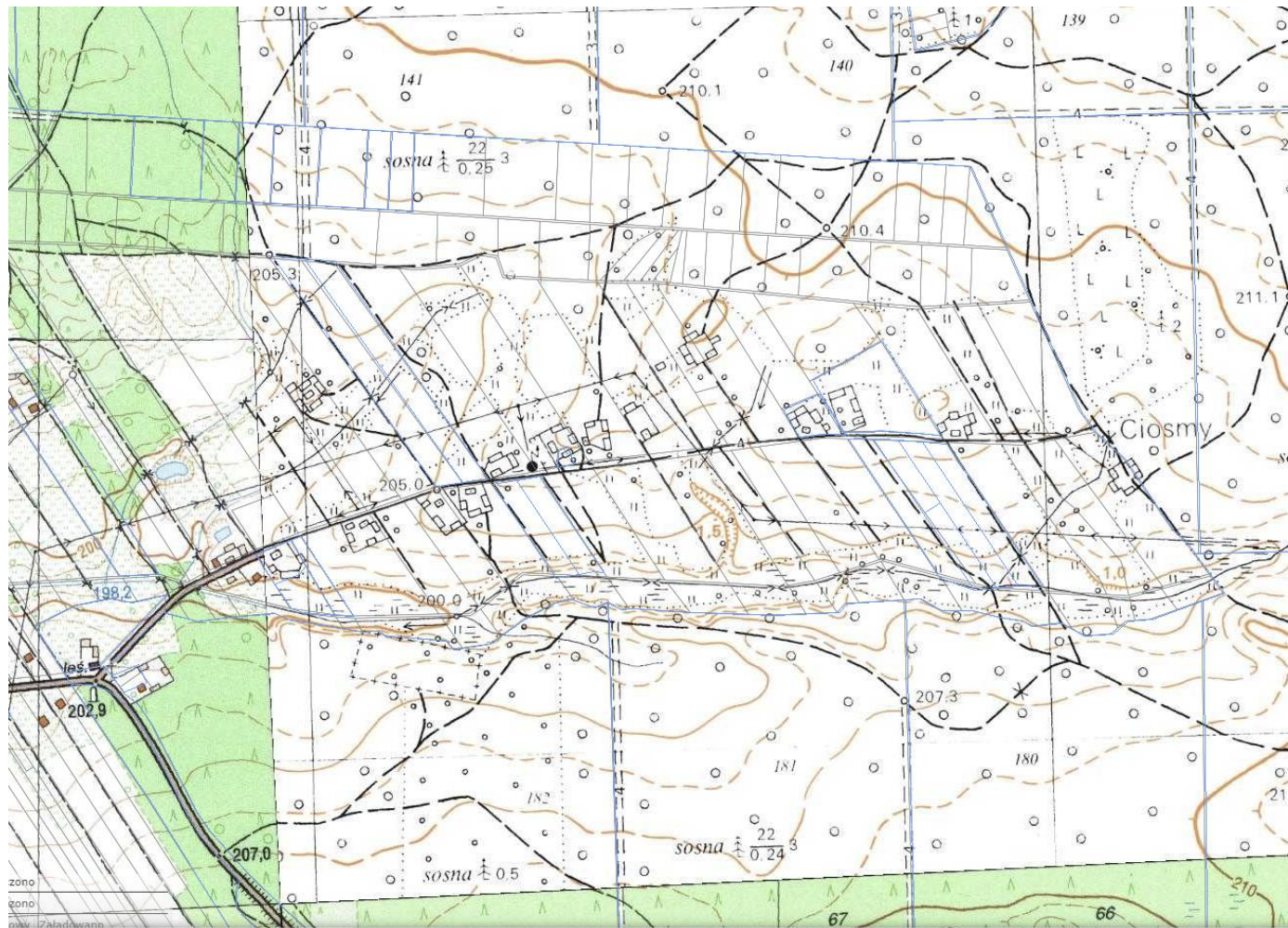
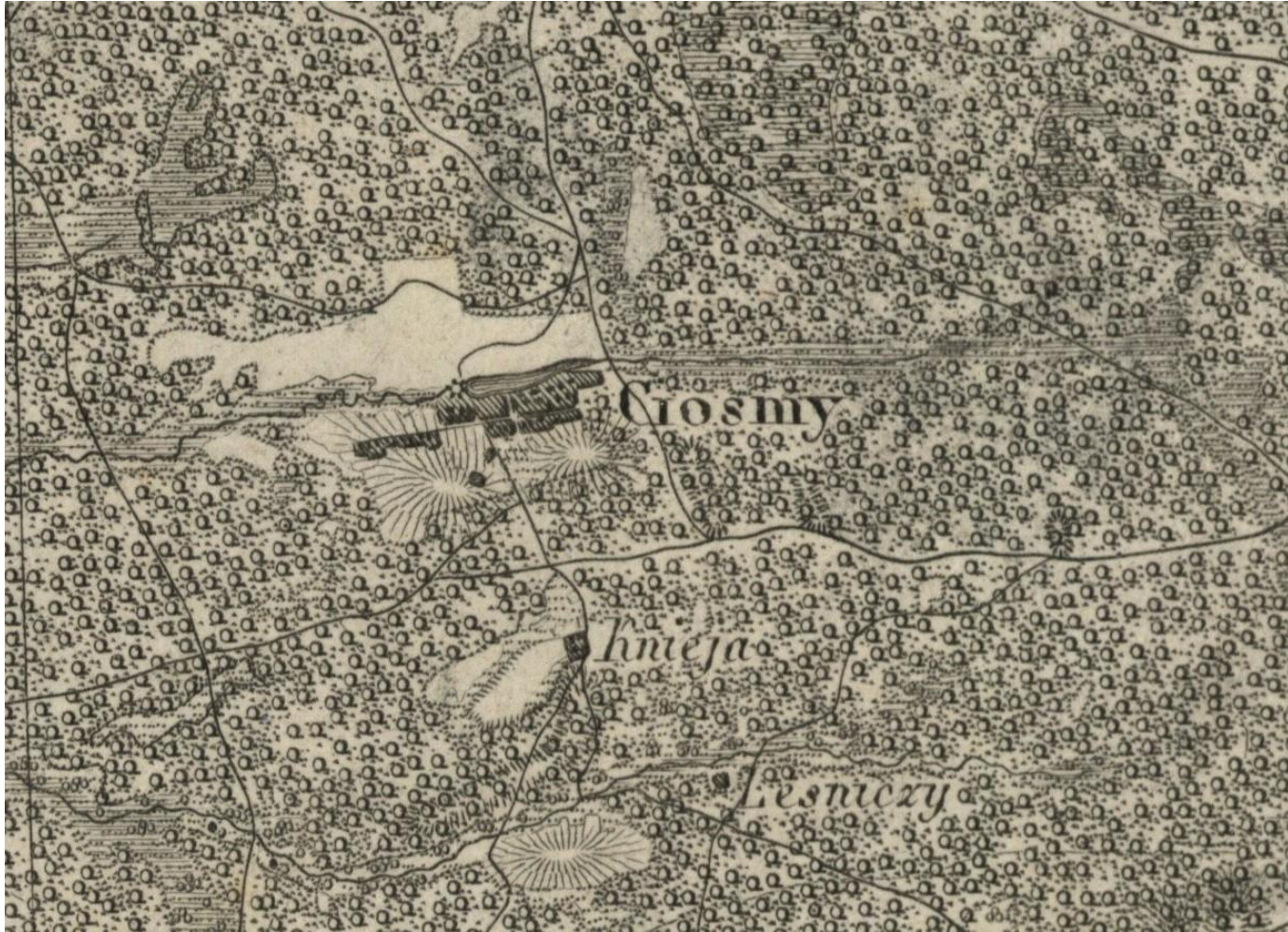

Tabela likwidacyjna wsi Ciosmów z 1864 r.

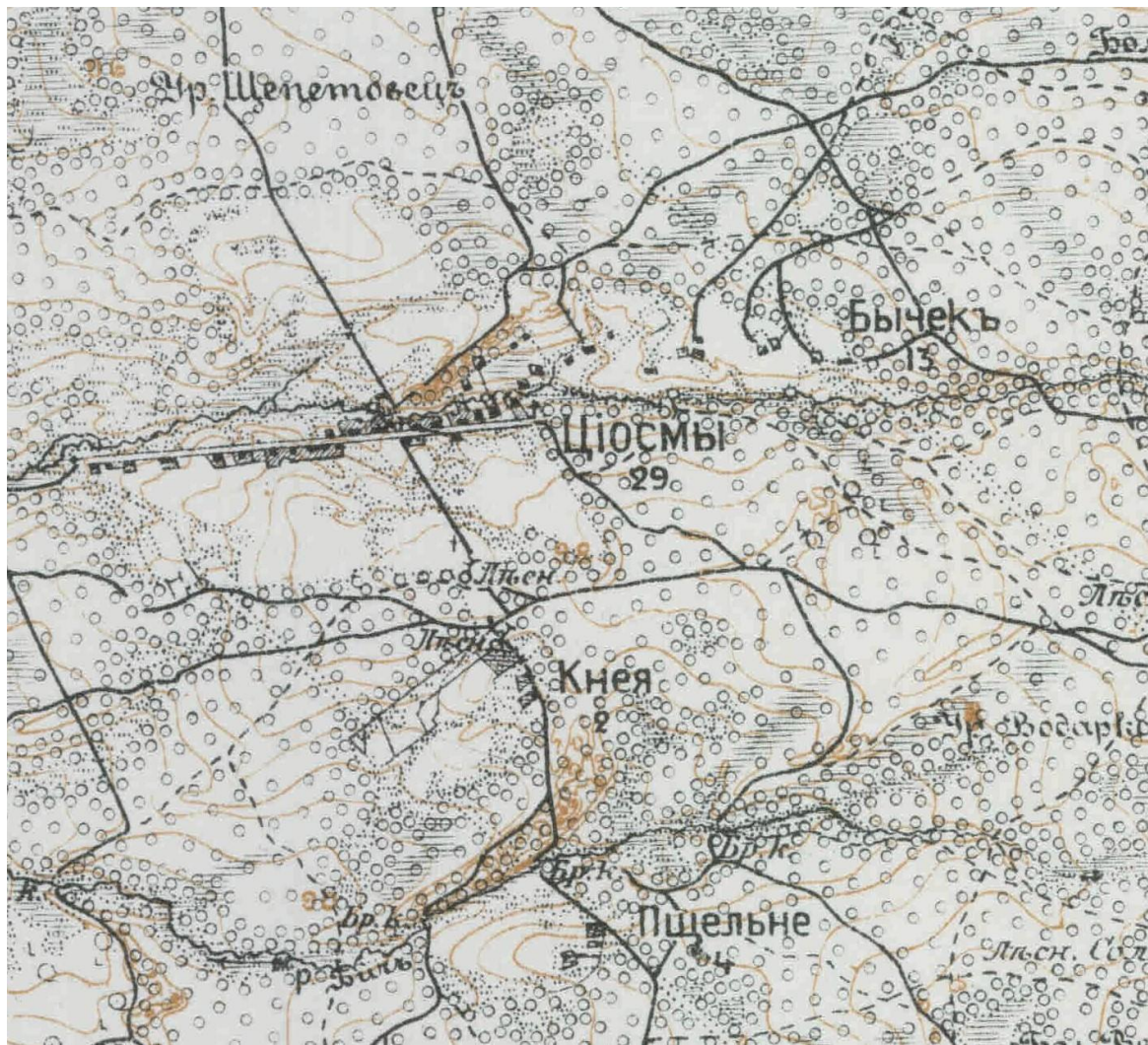

I.p.	Imię i nazwisko gospodarza	Łączna ilość morgów
1	Prucnal Andrzej	14
2	Obszański Wojciech	21
3	Zyń Jan	20
4.	Ciosmak Franciszek	20
5.	Oleszczak Jan	20
6	Szuper Michał	20
7	Kowal Franciszek	20
8	Żerebiec Ilja	20
9	Małek Andrzej	21
10	Oryniak [?] Jan	19
11	Puszka Michał	19
12	Ciosmak [niecz.]	19
13	Ciosmak Antoni	20

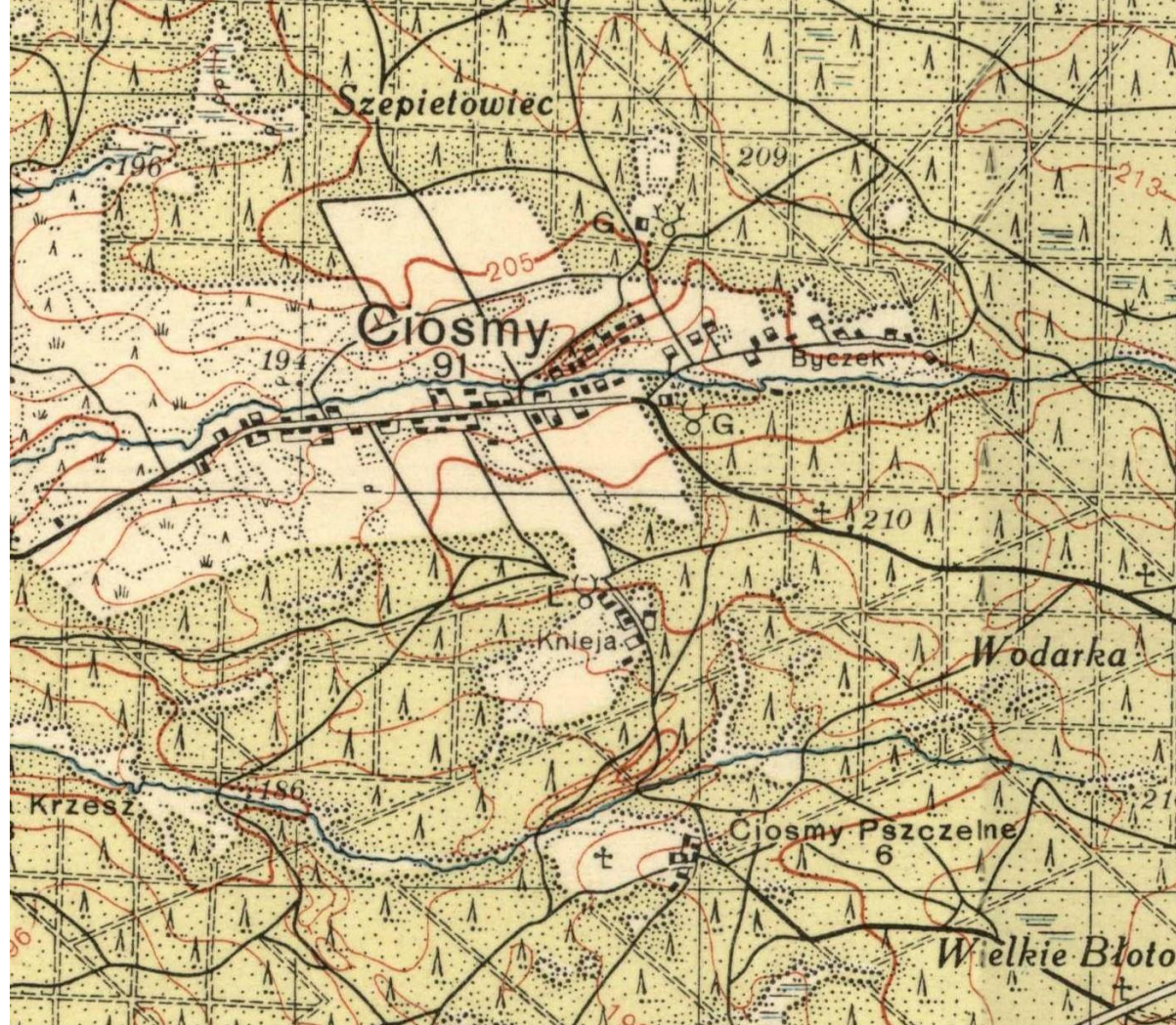
Ciosmy na mapie kwatermistrzowskiej z 1839 r.

Ciosmy i
okolice na
mapie
carskiej z
1915 r.

**Ciosmy i
okolice na
mapie
przedwojenne
WIG z 1938 r.**

CIOŚMAŃSKIE OPOWIEŚCI

Dominik Róg
GOK w Biłgoraju